

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 639.111.7:615.371(477.53)

ПІДХІД ДО АНТИРАБІЧНОЇ ПЕРОРАЛЬНОЇ ІМУНІЗАЦІЇ ДИКИХ М'ЯСОЇДНИХ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Омельченко Г.О., кандидат ветеринарних наук, доцент
Полтавський державний аграрний університет

Активність прояву сказу тварин в динаміці 2015-2021 років на території Полтавської області характеризувалася нестабільним характером, але мала тенденцію до зменшення, на нашу думку, в зв'язку із інтенсивним охопленням свійських тварин вакцинацією та проведенням пероральної імунізації серед диких тварин. Причому лідируючу позицію по захворюваності на сказ серед диких тварин Полтавської області за період 2015-2021 років займають лисиці, при чому найбільша захворюваність спостерігалася в 2017 році (10 випадків), що пов'язуємо із припиненням проведення пероральної імунізації у 2016 році. У 2018 році кількість випадків сказу серед диких тварин досить суттєво знизилася (2 випадки), що пов'язуємо із початком проведення пероральної імунізації.

Існує також кілька пояснень щодо постійно низької щільності випадків сказу в Полтавській області. По-перше, регулярність проведення антирабічної пероральної імунізації диких м'ясоїдних та забезпечення всеосяжного охоплення поголів'я парентеральними щепленнями (що не спостерігали в інших областях), по-друге, є природні фактори, своєрідні межі, штучні бар'єри утворені річками та водоймами, що унеможливило переміщення заражених тварин із західних епізоотичних районів.

На території Полтавської області України в період 2015-2021 років проведено кампанії пероральної вакцинації диких тварин із використанням двох видів вакцин Броварабіс V-RG та Орісвак виробництва ТОВ Укрветпромстач, м. Бровари (Україна).

Як показали результати, вакцини виявилися ефективними, але мали свої особливості у використанні, при цьому виявляли високі відсотки позитивних проб біологічного матеріалу. Так, у 2017 та 2019 роках цей відсоток досягнув відповідно 87,8 та 94,6 % позитивних серологічних проб. При цьому позитивні результати досліджень на ТС-тетрациклін мали менші, але також високі показники у 2018 та 2021 роках (відповідно 86,6 % та 89,2 %).

Встановлено, що відсоток поїдаємості вакцин Броварабіс V-RG (Україна) та Орісвак (Україна) на території Полтавської області мав тенденцію до збільшення на 4, 8 та 15 добу (відповідно $42,81 \pm 9,08$; $80,32 \pm 10,8$ та $93,7 \pm 3,05$). Вакцина Броварабіс V-RG мала кращі результати поїдаємості на території Полтавської області при наземному розподілі принад з вакциною на 4 добу. Так, у 2017 році цей відсоток склав 46,5 %, ніж при використанні повітряного розподілу принад з вакциною. На противагу, вакцина Орісвак (Україна) виявила меншу ефективність при повітряному розподілі принад з вакциною, при цьому виявляли менші відсотки позитивних проб біологічного матеріалу.

У Полтавській області для дослідження отримували найбільшу кількість зразків від лисиць, що відображалось на загальній кількості позитивних зразків і пояснювало високу захворюваність на сказ у західних регіонах. Можливо, на

кількість доставлених проб також впливало значне скорочення кількості районних діагностичних лабораторій на тлі реструктуризації, що ускладнює транспортування зразків до лабораторій ветеринарної медицини.

Показник превалентності (відсоток позитивних випадків) у лисиць також не був послідовним протягом усіх років спостереження ($\chi^2 = 74,291$; $df = 6$; $p\text{-value} = 5,371e-14$). Найнижчий відсоток випадків сказу у лисиць спостерігався у 2014 та 2016 році, а найвищий відсоток – у 2017 році. З 2012 по 2014 рр. спостерігалось зниження превалентності (2012 р. – 0,56 %, 2013 р. – 0,34 %, 2014 р. – 0,29 %), з наступним збільшенням протягом одного року (2015 р. – 0,64 %) та зниженням у 2016 та 2018 роках – відповідно 0,50 % та 0,71 %.

Кампанії з пероральної вакцинації проводились здебільшого у Полтавській області кілька років поспіль, тому і щільність випадків сказу там нижча. Взагалі парентеральна вакцинація проводиться з різними підходами. В деяких областях це робиться згідно з рекомендаціями державної програми та лише за державні кошти, в інших областях, таких як Полтавська, щеплення проводиться за додаткові кошти з місцевого обласного бюджету, що забезпечує кращу епізоотичну ситуацію зі сказу. Можливо, цей факт пояснює низьку захворюваність на сказ на Полтавщині.